
Prof. R. Rokyta prozrazuje, kde se opiem šetří a kde je opium opravdu opiem lidstva

Přední český neurofyziolog a bývalý přednosta Ústavu normální, patologické a klinické fyziologie 3. LF UK Prof. MUDr. RICHARD ROKYTA, DrSc. hovoří v rozhovoru pro [Zdravotnické noviny PLUS](#) o algeziologii. Přečtěte si, kde se s opiem šetří a kde je opium opravdu opiem lidstva. Kolik lidí dnes na světě trpí chronickou bolestí. A proč práce s analgetiky dnes mladé neláká.

Léčba bolesti

Představujeme členy redakční rady Zdravotnických novin

Máme výborný systém vzdělávání v algeziologii, ale chybějí mladí lékaři

Prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc. (* 19. ledna 1938, Užhorod) je významný český fyziolog specializující se na neurofyziologii. V roce 1961 absolvoval Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Plzni, do roku 1982 pracoval jako odborný asistent Ústavu patologické fyziologie LF UK v Plzni, a do 1990 jako vedoucí katedry fyziologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze (tehdy pod názvem Lékařská fakulta hygienická). V období 1990–2009 byl přednostou Ústavu normální, patologické a klinické fyziologie 3. LF UK v Praze. V roce 1991 získal titul profesora normální a patologické fyziologie a v letech 1990–1996 byl proděkanem 3. LF UK.

Jako neurofyziolog se prof. Rokyta zabývá bolestí a její projekcí do různých mozkových struktur, ale i možnostmi její diagnostiky a léčby. Založil také časopis *Bolest*, jehož je dodnes šéfredaktorem. Současně je členem redakčních rad několika impaktovaných časopisů. Má za sebou bohatou publikační činnost, je autorem více než 500 publikací a vědeckých sdělení, včetně učebnic a skript vztahujících se k výuce fyziologie, patologické fyziologie a bolesti. Z těchto oborů také přeložil stěžejní díla z angličtiny, francouzštiny a němčiny. Je hlavním editorem první české učebnice algeziologie – „*Bolest*“; tato monografie získala Cenu rektora UK za nejlepší vědeckou publikaci a dočkala se i druhého vydání.

Z celkem dvaceti vědeckých a společenských ocenění, která obdržel, patří k nejvýznamnějším Zlatá medaile České lékařské společnosti J. E. Purkyně nebo Charvátova cena Nadace Paula Janssena. Je známý také jako organizátor domácích a zahraničních kongresů – od roku 1968 do roku 2011 se podílel na přípravě celkem 26 odborných akcí. Je aktivním členem více než deseti českých a mezinárodních odborných společností. Od francouzské vlády převzal rytířský řád akademických palem. Od roku 2011 stojí v čele prestižní organizace, České lékařské akademie.

■ Pane profesore, byla medicínská studia vaší první volbou?

Medicínská studia mou první volbou nebyla. Rozhodl jsem se pro ni až v poledním ročníku jedenáctiletky, zejména vlivem dvou osob – mého spolužáka Jana Dolanského, se kterým jsem pak na medicínu šel. V tomto kroku nás velmi povzbuzoval klatovský rodák a o 11 let starší MUDr. Maxmilián Wenke, který se později proslavil jako profesor farmakologie na Fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze. Před tímto mým rozhodnutím o medicíně

mám literární sklony, ale nikdy jsem svého rozhodnutí pro medicínu nelitoval.

■ A proč nakonec zvítězila v tak širokém oboru právě fyziologie?

Fyziologie nezvítězila hned, navíc zvítězily fyziologické obory. Od začátku studia medicíny jsem měl zájem o obory, které řešily otázku, proč se některé principy a mechanismy odehrávají. Začal jsem pracovat krátce jako demonstrátor a pomocná vědecká síla na fyziologii (přednosta doc. Zelený). V této aktivitě jsem úzce spolupracoval se svým spolubydlicím Janem Švihovcem, který také začínal na fyziologii a později přešel na farmakologii. Nakonec hned po promoci odešel na aspiranturu z farmakologie do Prahy. Celý život se pak farmakologii věnoval a stal se přednostou farmakologického ústavu 2. lékařské fakulty (dříve pediatriká fakulta) Univerzity Karlovy v Praze. Druhý směr mého zájmu se ubíral směrem k interně. Zde jsem měl opět štěstí, protože mým spolupracovníkem byl o dva roky starší Josef Marek, pozdější přednosta 3. interní kliniky 1. lékařské fakulty UK v Praze. (prof. MUDr. Josef Marek, DrSc.). V naší studentské pracovní skupině pracovali ještě později přednosta Šiklova patologicko-anatomického ústavu v Plzni, prof. MUDr. František Fakan, DrSc., přednosta ústavu pracovního lékařství LF UK v Plzni, doc. MUDr. Josef Kohout, CSc. a moje pozdější manželka doc. MUDr. Věra Vinklářová-Rokytová, CSc. – porodník a gynekolog.

■ Jak jste dospěl ke svému celoživotnímu profesnímu zaměření, kterým je léčba bolesti?

Dalším štěstím mého života bylo, že v době mých končících studií v Plzni nastoupil jako šéf patologické fyziologie doc. MUDr. Jaromír Mysliveček, DrSc., z Prahy. Ten mně přesvědčil, abych začal pracovat již jako student se funkcí

Prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc.

abych na ústavu patologické fyziologie LF UK v Plzni zůstal jako odborný asistent. Zůstal jsem jím až do roku 1982, kdy jsem habilitoval. V té době zemřel přednosta ústavu fyziologie lékařské fakulty hygienické v Praze doc. Stoilov. Přihlásil jsem se do konkursu na místo přednosta a uspěl jsem. Stal jsem se tedy 15. září 1982 přednostou Ústavu fyziologie a klinické fyziologie. Později jsem byl vedoucím katedry normální a patologické fyziologie.

V roce 1991 jsem byl jmenován profesorem pro obor normální a patologické fyziologie a stal se přednostou ústavu fyziologie 3. LF UK.

V roce 1997 byl vytvořen Ústav normální, klinické a patologické fyziologie 3. LF UK, jehož jsem se stal přednostou. Tím jsem byl až do roku 2009. Teď pracuji na tomto ústavu jako profesor v Plzni pod vedením doc. a později prof. Myslivečka jsem se zabýval vývojem neurofyziologie. Kandidátskou dizertační práci jsem obhájil na téma Vývojové změny sluchové dráhy. Poté jsem získal stipendium do Francie a nastoupil jsem do laboratoře prof. Denise Albe-Fessard. To byla vynikající neurofyzioložka, která ač původně byla vzděláním elektroinženýrka, měla úžasné znalosti neurofyziologie, jak věcné, tak praktické. Ta mne naučila techniku skleněných mikroelektrod; spolu jsme pracovali především na kočkách, opicích *Macaca cynomolgus* a chodili jsme i na neurochirurgické operace k prof. Guionovi (vynikající světový neurochirurg). Měl jsem velké štěstí, že v Institutu Marey jsem měl možnost spolupracovat s vynikajícími francouzskými i světovými neurofyziology. Byl to např. Jean-Marie Besson, pozdější prezident IASP (International Association

